

"Ja, jag hatar USA"

I serien "Amerika vårt öde" skriver i dag Erik Wijk varför han trotsar det som ser ut som konsensus i vår del av världen och är emot USA:s krigföring.

AMERIKA - VÅRT ÖDE

Det är tungt nu när USA vunnit ännu ett krig. Även om bomber fortfarande regnar från de gamla B-52:orna och även om det uttalade krigsmålet att fånga Usama bin Ladin inte är uppnått så har ju både Anna Lindh och Lars Adakutsson slagit fast att "vi" vann kriget.

Nu triumferar således Bush och Persson och i stället för en ny våg av antiimperialism världen över har USA skaffat sig ännu ett prejudikat om att det är USA och ingen annan som ska bestämma vilka länder som ska styras på vilket sätt.

För mig som sedan 1979 stött Afghanistans oberoende – det var den sovjetiska inmarschen som stöpte min syn på vikten av små länders suveränitet – var det sällsamt att hösten 2001 höra att jag i denna ståndpunkt drevs av antiimperialism.

Men just för att besymlingen var så befängd ligger det säkert något i den. Är det inte så att USA:s dominans och framgångar väcker just sådana känslor – avundsjuka och hat? Jo, så ä... nog.

Jag känner hur fördämningarna brister i denna svåra stund av stjärnbanersuccé, bikten forsar fram och jag erkänner:

Det retar mig något oerhört att ett land som under efterkrigstiden iscensatt fler och blodigare statskupper, inbördes krig, folkmord, militära angrepp och regelrätta invasioner än någon annan aktör ändå aldrig blir straffad för det – och om de ändå blir dömda, som när de av internationell rätt ålades att kompensera Nicaragua, blankt struntar i det.

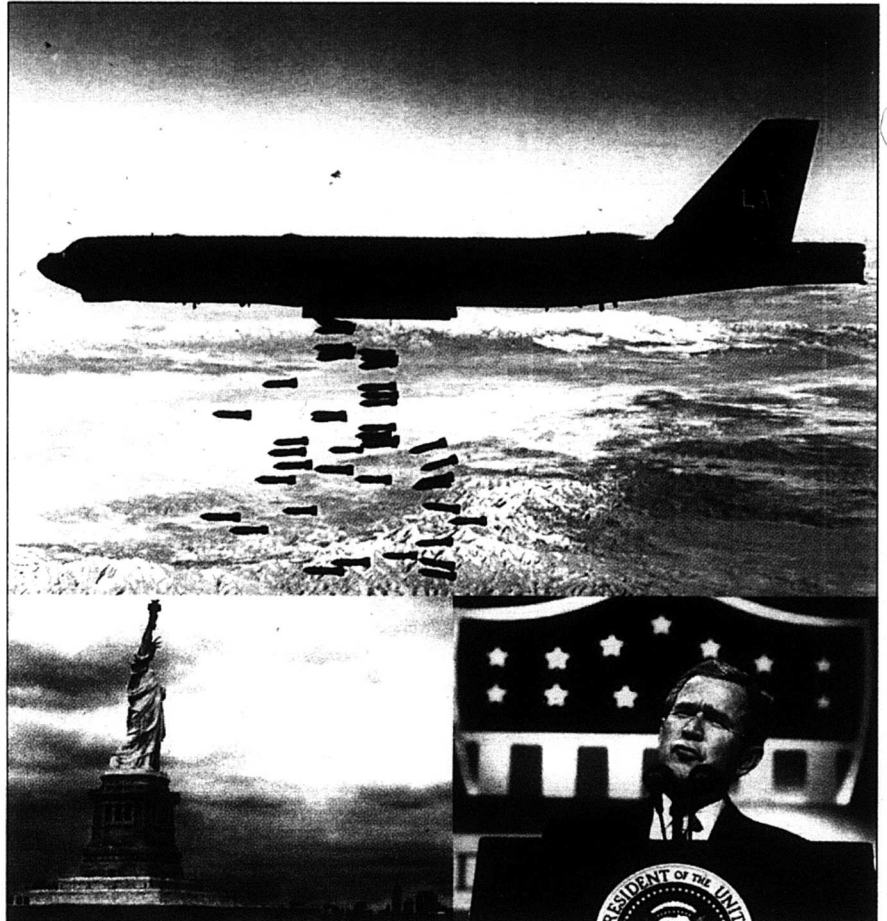
Bush gör mig ursinnig

Ursinnig blir jag av att en typ, George W. Bush, som med entusiasm godkännt fler avrättningar än någon annan guvernör, som president går i krig för att värna frihet och civilisation utan att någon sparrar in honom för grovt hyckleri.

Hyckleriet smittar oss i Sverige. Talande exempel: det betraktas som ett svårt brott att ha visat minsta smula förståelse för Pol Pot, även om förståelsen visades medan det ännu begav sig och uppgifterna om Pol Pots skräckvalde ännu var motstridiga.

Men att försvara USA, som stöttade Pol Pot militärt och ekonomiskt i årtal efter det att folkmordets nakna fakta låg på bordet, att regelbundet hylla USA, som ju hade ihjäl åtminstone fyra gånger så många indokineser som någon-sin Pol Pot, det har alltid varit anständigt och fint.

Jo, jag erkänner, och jag tror jag talar för många likasinnade: det som väcker vår antiimperialism är inte vad USA

Det är tungt nu, enligt Erik Wijk. Nu när USA, med George Bush i spetsen, har vunnit ännu ett krig.

gör, utan att det kommer undan med det. Dess brott är framför allt dess styrka och dess framgång.

Med denna nya insikt om vad som driver ett engagemang tvingas vi omvärdera andra hållningar genom historien.

Vad ska vi till exempel säga om dem som tog ställning

emot Sovjetunionen? De var alltifrån självständiga kommunister, över socialdemokrater, till mer konforma högermän. Drevs inte även de av komplex inför den mäktige grannen i öst? Var inte det imperium som uppslukat halva Asien och halva Europa i själva verket lite för framgångsrikt i deras smak? Var det inte den arrogante ryssen i sig som väckte deras motvilja?

Utslag av rysshät

Det har talats så mycket om ideologi, om kommunismen i Sovjetsystemet etcetera, men vi måste i dag fråga oss om inte kritiken av realkommunismen egentligen var ett utslag av rysshät.

Likadant med Nazityskland. Hitler fick på några få år ett helt land på fötter efter en lång depression, och han drog med sig större delen av Europa i sitt omdanande reformarbete.

Visst fanns det många som glädde sig åt det även i Sverige, men till slut var det ändå som om avundsjukan och missunnksamheten fick överhanden. Hitler skulle näpsas, antinazismen blev mode. Många byggde sig rent av en hjältekarriär – Segerstedt & co – när allt det handlade om var ett kamouflerat tyshat. Tysken var för stark och framgångsrik, det kunde vi inte tåla.

Jag känner igen mig i allt detta. Hade jag varit med på den tiden hade jag med säkerhet varit antinazist. Och i den slutfas av Sovjetunionen som jag hann uppleva var jag klar motståndare till realkommunismen. I dag är jag följaktligen USA-kritiker.

Mönstret finns där. Det är det lilla och svaga i mig som oroar sig inför det alltför stora och mäktiga. Som anser att det finns en parallell i internationell politik: att små länder bör vara vaksamma och kritiska mot stora imperier.

Finns det någon bot mot denna sjuka?

DAGENS RÄTT Rusning till videobutiken

HYR- OCH KÖPFILM: *Memento* (New Star/Egmont) Filmen fick bransande lovord vid biopremiären, men troligen missade du den. Inga megastjärnor strövar runt i detta ilsket piskande spökdrama. Ta hem *Memento* och sitt alldeles tyst och ta in handlingen. Slappna av.

Strunta i de hastiga hoppen och skutten i dramavirveln. Ett mönster växer långsamt fram. *Memento* har ett underbart manus och bilderna är snabba och vildare än vanligt. En thrillerfilm om killen som tappat taget om verkligheten helt och som faller mot en botten i ulfart. Samtidigt som karusellen studsar till och nystar upp hörligt. En vanlig västerlänning som varit i närheten av det man kallar utbrändhet måste kunna se *Memento* med en metallsmak av déjà vu.

Så här kallsvevigt nära kommer sällan skildringar av sammanbrott. Filmen faller verkligen föredömligt mellan många stolar. Det är inte falukorvs-action. Ingen avantgardistisk flumfilm. Den fick mig att tugga sönder en näven och älska varje knogbett. Och vilket furöst bildmontage. Jag ska se om den.

"Memento är en kommande kullklassiker. Guy Pearce i huvudrollen (en lite fnasigare Brad Pitt) ser jag gärna igen. Filmen handlar om minnet som spökmotor och lägg detta på minnet! Klockren intelligent underhållning.

PS. Idén med kroppen som anteckningsbok låter väl snurrig. I "Memento" köper jag det också. Se snarast! □□□□

KJELL ALINGE alinge@kys.se